Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget

Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget

Innehållsförteckning

1 Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget 3
1.1 Omfattning 3
1.2 Resultatredovisning 3
1.2.1 Pensionernas tillräcklighet 4
1.2.2 Uttag av allmän pension och arbetslivets längd 10
1.2.3 Inkomstpensionssystemet 13
1.2.4 Premiepensionssystemet 15
1.2.5 Administrations- och förvaltningskostnader 18
1.3 Ålderspensionssystemet – nu och i framtiden 19

1 Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget

1.1 Omfattning

Redovisningen av den allmänna pensionen är uppdelad i två avsnitt. Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom innehåller en redovisning av de skattefinansierade grundskyddsförmånerna till pensionärer, förmåner till vuxna efterlevande samt inkomstpensionstillägg. I detta avsnitt redovisas den allmänna inkomstgrundade pensionen, som omfattar de avgiftsfinansierade inkomst- och premiepensionssystemen. Dessa två system är finansiellt skilda från statens budget och bär därmed sina egna inkomster och utgifter. Det innebär att även vissa administrationskostnader hos ett antal myndigheter finansieras inom respektive system.

Tabell 1.1 Utgiftsutveckling för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget

Miljoner kronor

	Utfall 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027	Beräknat 2028	Beräknat 2029
AP-fonderna, pensionsutgifter	383 838	393 181	407 845	424 531	442 065
Administrationskostnader	3 283	2 763	2 834	2 886	2 955
Totalt	**387 121**	**395 944**	**410 679**	**427 417**	**445 020**

Anm.: Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget avser i denna redovisning utgifter och administrationskostnader för inkomst- och tilläggspension. Denna del av den inkomstgrundade ålderspensionen ingår i utgifterna under utgiftstaket.

Tabell 1.2 Utgiftsutveckling för premiepensionssystemet

Miljoner kronor

	Utfall 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027	Beräknat 2028	Beräknat 2029
Premiepensionssystemet	**36 573**	**39 680**	**44 821**	**50 765**	**57 509**

1.2 Resultatredovisning

Avgiften till den allmänna inkomstgrundade pensionen är 18,5 procent av den pensionsgrundande inkomsten. Av den totala avgiften går 16 procentenheter till inkomstpensionssystemet och 2,5 procentenheter till premiepensionssystemet.

Inkomstpensionssystemet är ett fördelningssystem, vilket innebär att de pensionsavgifter som betalas in av de förvärvsarbetande under ett år används för att betala de utgående allmänna inkomstpensionerna under samma år. När inbetalningarna till inkomstpensionssystemet är större än vad utbetalningarna är, sparas överskottet i de allmänna pensionsfonderna (AP-fonderna). På motsvarande sätt används medel i AP-fonderna för att täcka underskott för det fall att utbetalningarna ett år är större än vad inbetalningarna är under det året. AP-fondernas främsta syfte är således att vara en buffert i inkomstpensionssystemet, samt att bidra med kapitalavkastning till inkomstpensionssystemets långsiktiga finansiering. Vid utgången av december 2025 avvecklades Första och Sjätte AP-fonderna och antalet AP-fonder minskade därmed. Första AP-fondens verksamhet och tillgångar fördes då över till Tredje och Fjärde AP-fonderna och Sjätte AP-fondens verksamhet och tillgångar fördes över till Andra AP-fonden. Vidare preciserades i lag att styrelsen i en AP-fond i sin helhet ska ha hög

kompetens i kapitalförvaltning och tillräcklig kompetens inom vissa områden som är särskilt viktiga för förvaltningen av fonden.

Premiepensionssystemet är ett helt fonderat system, vilket innebär att de pensionsavgifter som betalas in placeras i fonder för varje pensionssparares räkning. Premiepensionssystemet är utformat som en fondförsäkring, där varje pensionssparare har möjlighet att själv välja i vilka fonder premierna ska placeras. Premierna för de pensionssparare som inte gör något eget fondval placeras i den åldersanpassade fondportföljen AP7 Såfa, som förvaltas av Sjunde AP-fonden.

Det allmänna inkomstgrundade pensionssystemet är finansiellt hållbart och rustat för att kunna ta höjd för såväl ekonomiska som demografiska förändringar i samhället. Det har sin grund i att utbetalningen av allmän inkomstpension är bunden till utvecklingen av både den genomsnittliga livslängden och samhällsekonomin. Att systemet är konstruerat på detta sätt är en garanti för att eventuella underskott som uppstår i systemet inte skjuts på framtida generationer, utan hanteras inom systemet. Systemets finansiella ställning och värdeutveckling redovisas i resultatredovisningen.

Att det allmänna inkomstgrundade pensionssystemet är konstruerat för att vara finansiellt hållbart innebär att pensionernas tillräcklighet inte är garanterad. De utgående allmänna inkomstgrundade pensionerna kan t.ex. påverkas negativt vid ekonomiska kriser. Att nivån på de utgående pensionerna är tillräckliga är dock ett grundläggande och självklart syfte för ett pensionssystem och dess legitimitet. Resultatredovisningen innehåller därför beskrivningar av pensionärers ekonomiska situation. Andra inkomster än allmän pension ingår också i resultatredovisningen eftersom de flesta pensionärer har sådana inkomster. Tjänstepension är oftast den viktigaste inkomstkällan vid sidan av den allmänna pensionen, men även andra inkomster såsom privat pension, lön och kapitalinkomster beaktas i resultatredovisningen eftersom dessa har betydelse för pensionärers ekonomiska situation.

1.2.1 Pensionernas tillräcklighet

I dag får ca 2,3 miljoner personer allmän pension utbetald. För att kunna få en heltäckande bild av pensionärers ekonomiska situation behöver pensionernas tillräcklighet analyseras ur flera perspektiv. Ett sätt är att analysera den ekonomiska standarden bland olika grupper av pensionärer. Ett annat sätt är att undersöka kompensationsgraden, dvs. pensionsnivån i förhållande till inkomsten precis före pensioneringstidpunkten.

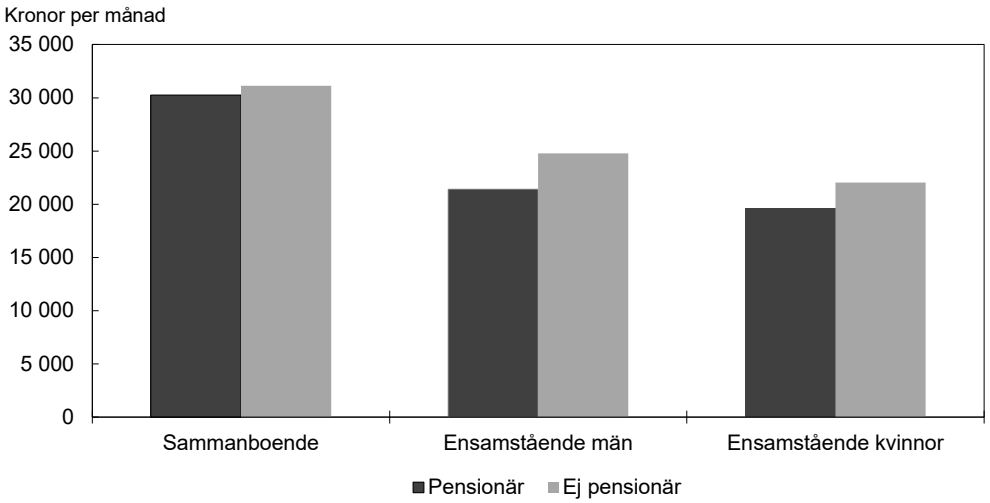
I analysen och beräkningarna definieras en pensionär som någon som har tagit ut allmän pension till någon del eller som får äldreförsörjningsstöd. Att begreppet pensionär definieras på detta sätt och inte utifrån en specifik ålder beror främst på att det inte finns någon fast pensionsålder i pensionssystemet, dvs. det finns ingen åldersgräns för när en person måste ta ut sin allmänna pension. De åldersgränser som finns styr endast när den inkomstgrundade pensionen respektive grundskyddsförmånerna tidigast kan tas ut. Därtill har även spridningen om när personer väljer att ta ut sin allmänna pension ökat över tid. Samtidigt pågår sedan 2020 en reform att höja alla pensionsrelaterade åldersgränser. Det innebär att det är bättre att göra analyser om pensionärer utifrån när pensionen tas ut snarare än en specifik ålder.

Stora skillnader i ekonomisk standard mellan olika pensionärer

Pensionernas tillräcklighet kan analyseras genom att mäta den ekonomiska standarden bland pensionärer. Diagram 1.1 visar den genomsnittliga ekonomiska standarden hos sammanboende och ensamstående pensionärer respektive den övriga befolkningen. Med gruppen övriga befolkningen avses alla i befolkningen, oavsett ålder, som ännu

inte har tagit ut någon allmän pension. Som framgår av diagrammet har övriga befolkningen högre genomsnittlig ekonomisk standard i alla grupper. Skillnaden mellan pensionärer och övriga befolkningen är större för ensamstående än för sammanboende, och skillnaden är störst för ensamstående män. Här bör dock tilläggas att variationen i hushållens sammansättning är betydligt större i den övriga befolkningen och därmed även spridningen i ekonomisk standard.

Diagram 1.1 Pensionärernas och övriga befolkningens ekonomiska standard i gruppen sammanboende samt ensamstående kvinnor respektive män (median) 2025

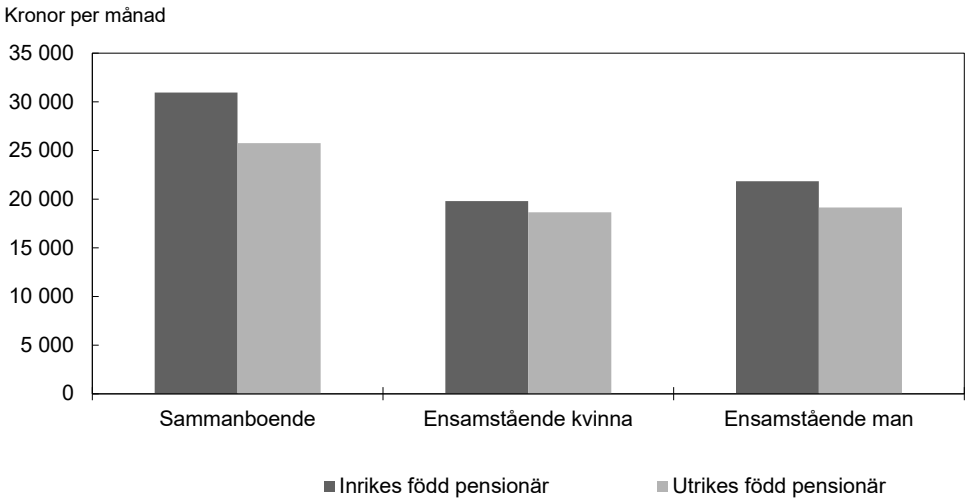
Anm.: Ekonomisk standard definieras som den disponibla inkomsten justerat för försörjningsbörda. Detta innebär att alla personer i hushållet tilldelas samma ekonomiska standard, vilken beräknas som hushållets disponibla inkomst justerat för hushållets sammansättning. Justeringen görs för att kunna jämföra disponibla inkomster mellan hushåll med olika sammansättning, dvs. hur många vuxna och barn som ska försörjas av inkomsten.

Källa: STAR-materialet, SCB.

Sammanboende pensionärer är den grupp bland pensionärerna som generellt sett har högst ekonomisk standard. Den ekonomiska standarden är lägre bland ensamstående pensionärer och som lägst för ensamstående kvinnor. Mellan 2024 och 2025 ökade den reala ekonomiska standarden för sammanboende med knappt 3 procent, för ensamstående män med drygt 3 procent och för ensamstående kvinnor med 2 procent.

Under de senaste tio åren har den ekonomiska standarden för alla grupper pensionärer ökat realt med undantag för 2022. Nominellt sett har den ekonomiska standarden ökat varje år.

Diagram 1.2 Inrikes och utrikes födda pensionärers ekonomiska standard (median) 2025

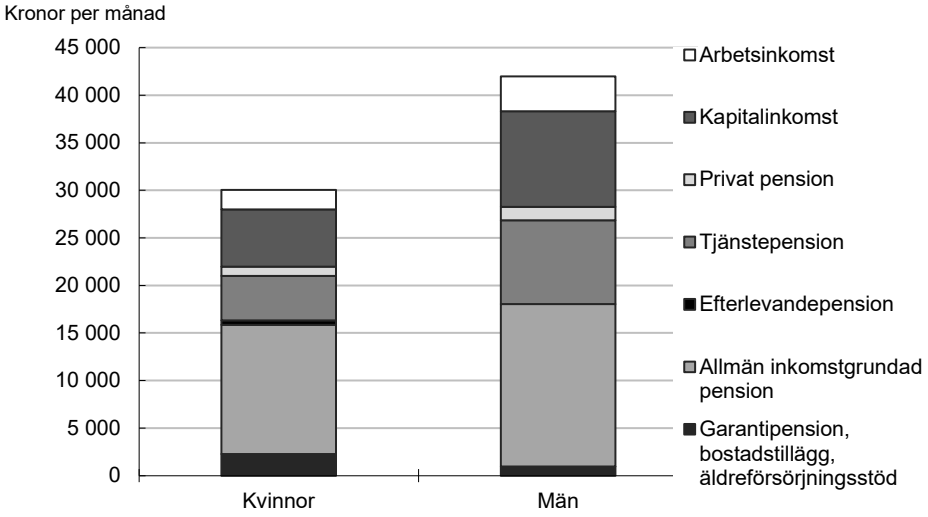
Anm.: Prognos 2025.
Källa: STAR-materialet, SCB.

Av diagram 1.2 framgår att det finns skillnader i ekonomisk standard mellan inrikes och utrikes födda pensionärer. De som är utrikes födda har i genomsnitt en lägre ekonomisk standard än de som är inrikes födda. Sett till alla pensionärer beräknas inrikes födda pensionärer 2025 i genomsnitt ha en ekonomisk standard som är drygt 22 procent högre än utrikes födda, vilket är en ökning med ca 3 procentenheter sedan 2024. Sammanboende pensionärer har den högsta ekonomiska standarden, men det är också för sammanboende som det är störst skillnad mellan inrikes och utrikes födda. Minst skillnad mellan inrikes och utrikes födda pensionärer är det i gruppen ensamstående kvinnor. Men det är samtidigt gruppen utrikes födda ensamstående kvinnor som har lägst ekonomisk standard. Av diagrammet framgår även att det är större skillnad mellan inrikes födda ensamstående kvinnor och män än mellan utrikes födda ensamstående kvinnor och män.

Stor inkomstspridning bland pensionärerna

Den ekonomiska standarden bland pensionärer påverkas inte enbart av den allmänna pensionen. Omkring 90 procent av dem som är pensionärer har även tjänstepension, vilket utgör en betydande andel av de genomsnittliga månadsbeloppen. Utöver pensionsinkomster från den allmänna pensionen och tjänstepension har många pensionärer även förvärvs- och kapitalinkomster. Diagram 1.3 visar den genomsnittliga inkomstsammansättningen för kvinnor och män som är pensionärer 2025. Som framgår av diagrammet har kvinnor i genomsnitt betydligt lägre inkomster än vad män har. Den allmänna pensionen och tillhörande pensionsförmåner utgör i genomsnitt också en större andel av inkomsten för kvinnor än för män. Män har i genomsnitt högre övriga inkomster i form av tjänstepension, arbetsinkomst och kapitalinkomst. Jämfört med 2024 är skillnaderna marginella både avseende inkomstsammansättning och skillnaden i inkomst mellan kvinnor och män. För att kunna visa inkomstsammansättningen är det bruttoinkomster som redovisas i diagrammet. Skillnaden i inkomst mellan kvinnor och män minskar när hänsyn tas till skatt.

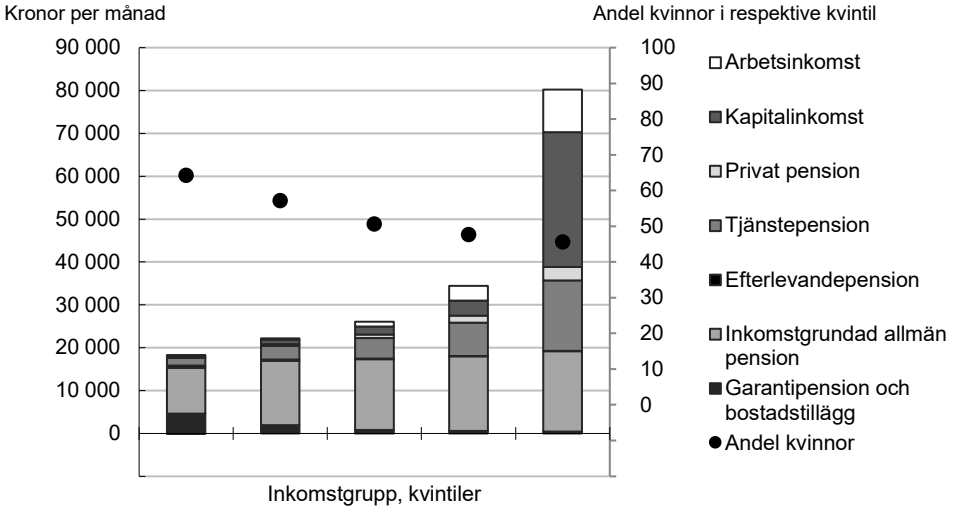
Diagram 1.3 Olika inkomstkällor och genomsnittliga belopp för kvinnor respektive män som är pensionärer, fördelat på olika inkomstgrupper

Anm.: Inkomstpensionstillägget ingår i diagrammet i allmän inkomstgrundad pension.
Källa: Socialdepartementets beräkningar i STAR 2024.

Inkomstsammansättning och inkomstnivå skiljer sig inte enbart mellan kvinnor och män, utan även mellan inkomstgrupper. I diagram 1.4 har gruppen pensionärer först sorterats efter ekonomisk standard, och därefter fördelats i fem lika stora inkomstgrupper (kvintiler). Diagrammet visar inkomstsammansättningen i de olika inkomstgrupperna och även andelen kvinnor i respektive grupp. Inkomstspridningen är stor och de 20 procent som har de högsta inkomsterna (grupp 5) har mer än fyra gånger så stora inkomster som de 20 procent som har de lägsta inkomsterna (grupp 1). Nivån på den allmänna pensionen är relativt lika i alla inkomstgrupper och det är främst övriga inkomstkällor som bidrar till olika totala inkomstnivåer. Kapitalinkomsterna är särskilt ojämnt fördelade. I den högsta inkomstgruppen är de nio gånger så höga som kapitalinkomsterna i den nästa högsta inkomstgruppen, och det är därmed dessa inkomster som skapar den största skillnaden i inkomstnivå. Utöver kapitalinkomsterna bidrar även arbetsinkomster och tjänstepension till inkomstskillnaderna.

Diagram 1.4 Olika inkomstkällor och genomsnittliga månadsbelopp för pensionärer

Anm.: Staplarna i diagrammet är inte fördelade på kön eftersom kvintilfördelningen grundar sig på inkomstens storlek, vilket innebär att kvinnor och män i respektive kvintil har liknande inkomster. Kvintilindelningen grundar sig enbart på pensionärernas ekonomiska standard och inte på hela befolkningens ekonomiska standard. I diagrammet ingår inkomstpensionstillägget i kategorin allmän inkomstgrundad pension och äldreförsörjningsstöd i kategorin garantipension och bostadstillägg.

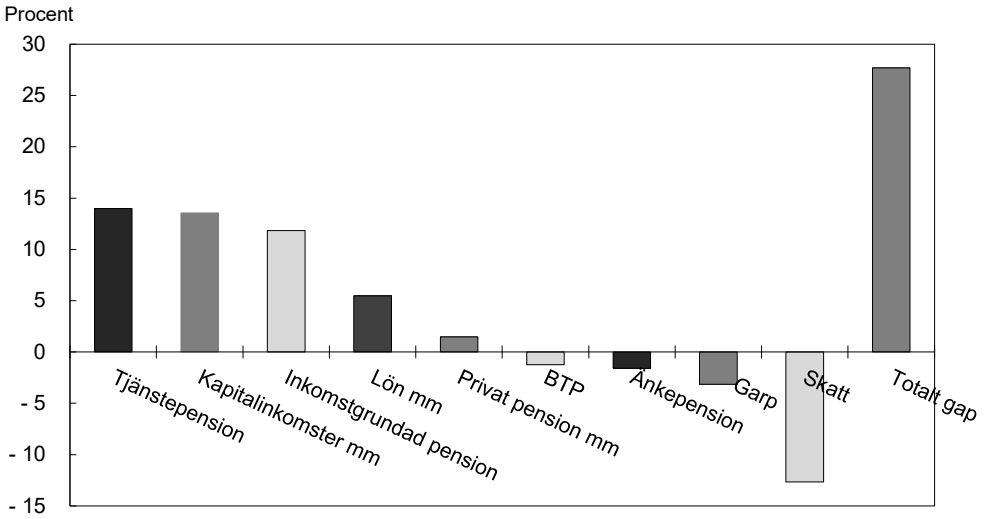
Källa: FASIT, STAR-materialet, SCB. Prognos 2025.

Av diagram 1.4 framgår att andelen kvinnor är störst i gruppen med lägst inkomster, medan andelen kvinnor är lägst i gruppen med högst inkomster: 64 procent respektive 46 procent. Den genomsnittliga åldern skiljer sig åt i de olika inkomstgrupperna. Åldern är högre i grupper med lägre inkomst och lägre i grupper med högre inkomst.

Större inkomstgap mellan kvinnor och män

Skillnaden mellan kvinnors och mäns pensioner benämns ofta pensionsgapet. I denna analys är dock begreppet utvidgat till att det är skillnaden mellan kvinnors och mäns disponibla inkomst som mäts. Det innebär att pensionärernas samtliga inkomster med avdrag för skatt ingår i analysen som redovisas i diagram 1.5. Inkomstgapet kan delas upp i de olika inkomsternas bidrag till det totala inkomstgapet. Summan av alla inkomsters bidrag till inkomstgapet motsvarar det totala gapet. I diagram 1.5 visas skillnaden i inkomst mellan kvinnor och män, relaterat till mäns genomsnittliga inkomster. Inkomstgapet var 28 procent 2025, vilket är 1 procentenhet högre än 2024. Det är kapitalinkomster, tjänstepension och allmän inkomstgrundad pension som bidrar mest till de icke jämställda inkomsterna bland pensionärerna. Mest utjämnande är skatterna, men även grundskyddet och änkepensionen minskar gapet.

Diagram 1.5 Olika inkomstslags respektive skatters bidrag till inkomstgapet 2025

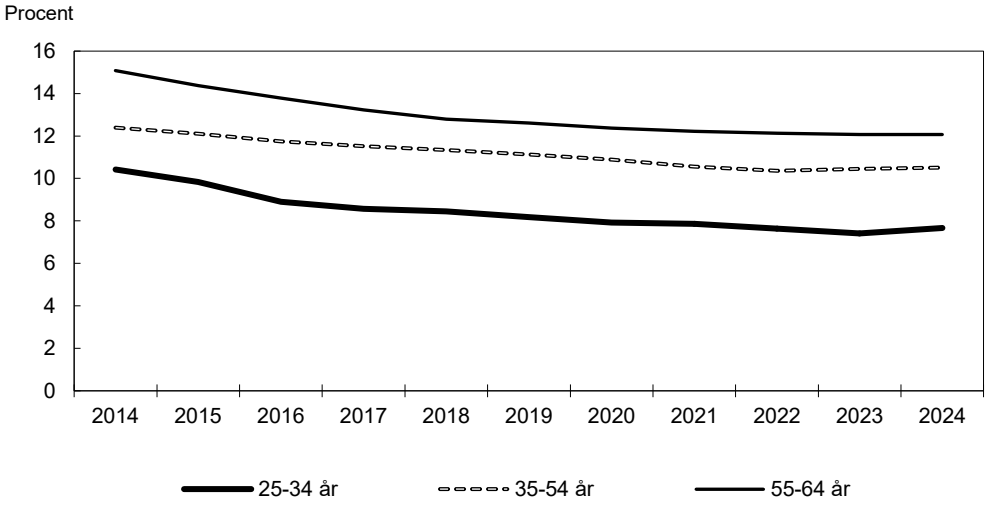

Anm.: BTP är en förkortning av bostadstillägg till pensionärer. Garp är en förkortning av garantipension.
Källa: STAR-materialet, SCB.

Den procentuella skillnaden i disponibel inkomst mellan kvinnor och män som är pensionärer har varit i stort sett oförändrad de senaste tio åren. Detta trots att förvärvslivet, och därmed den allmänna inkomstgrundade pensionen, har blivit mer jämställt under perioden. Gapet i allmän pension (inkomst-, tilläggs-, premie- och garantipension) har minskat från 15 procent 2016 till 9 procent 2025. Att den totala inkomstskillnaden i princip inte har minskat beror på att andra inkomster än allmän inkomstgrundad pension har ökat i betydelse för pensionärernas disponibla inkomster och att dessa inkomster är relativt ojämnt fördelade mellan kvinnor och män. Det gäller framför allt tjänstepensioner och kapitalinkomster, men även arbetsinkomster. I takt med att gapet i allmän inkomstgrundad pension har minskat har även grundskyddets, änkepensionens och skattesystemets omfördelande effekter minskat. Det medför att det totala inkomstgapet mellan kvinnor och män som är pensionärer i princip fortfarande är oförändrat och har varit det sedan 1995 (det första tillgängliga året i beräkningsunderlaget). Inkomstgapet är större för pensionärer jämfört med personer som är 18 år eller äldre, 28 procent jämfört med 20 procent.

Den allmänna pensionen speglar inkomsterna under arbetslivet. Skillnader i förvärvsinkomst mellan kvinnor och män slår därför igenom som skillnader i allmän pension. För att få en bild av hur skillnader i pension kommer att se ut i framtiden har därför intjänandet av pension också analyserats.

Diagram 1.6 Skillnaden mellan kvinnors och mäns genomsnittliga pensionsbehållning i olika åldersgrupper 2016–2025

Anm.: Pensionsbehållningen 2025 grundar sig på intjänade pensionsrätter och dess förräntning fram till och med 2024.
Källa: Pensionsmyndigheten.

I diagram 1.6 visas skillnaden i pensionsbehållning i olika åldersgrupper folkbokförda i Sverige mellan 2016 och 2025. Den procentuella skillnaden mellan kvinnor och män har minskat över tid i de redovisade åldersgrupperna fram till 2023. Den har därefter fortsatt minska för den äldsta åldersgruppen, men i åldersgrupperna 25–34 och 35–54 har skillnaden ökat något både 2024 och 2025. År 2025 var skillnaden i pensionsbehållning mellan kvinnor och män i åldern 55–64 år drygt 7 procent, knappt 8 procent i åldern 35–54 år och 10,5 procent i åldern 25–34 år.

Skillnaden mellan kvinnors och mäns pensionsbehållning har tidigare minskat över tid, men trots detta är mäns intjänande fortfarande betydligt högre än kvinnors. Det innebär att om inget sker kommer pensionerna fortfarande inte att vara jämställda om 40 år när de som är unga i dag går i pension.

1.2.2 Uttag av allmän pension och arbetslivets längd

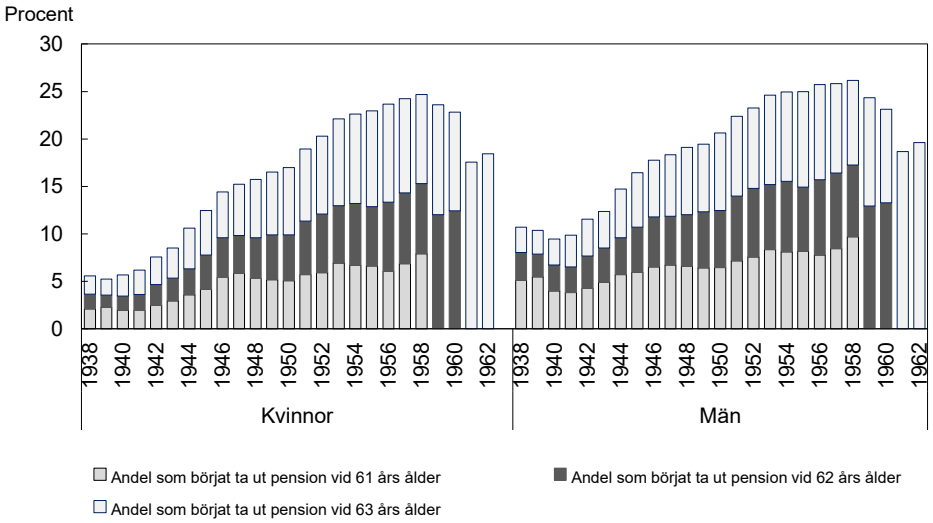
Pensionssystemets regelverk skapades utifrån den medellivslängd som rådde i mitten av 1990-talet och en då antagen pensionsålder på 65 år. Sedan dess har medellivslängden ökat med ca tre år. En följd av att medellivslängden ökar samtidigt som tidpunkten för uttag av pension inte ökar i samma takt är att tiden som pensionär blir allt längre. Nivån på den allmänna inkomstgrundade pensionen bestäms, utöver vald tidpunkt för uttag, av individens intjänade pensionsrätter (pensionsbehållningen), deras förräntning samt hur länge individens kohort (årskull) förväntas att leva i genomsnitt. En ökande medellivslängd leder därmed per automatik till sjunkande pensionsnivåer om arbetslivet inte förlängs och uttaget av pension senareläggs. För pensionens tillräcklighet är det således viktigt med ett längre arbetsliv och ett senarelagt pensionsuttag för att kunna upprätthålla pensionsnivåerna. Ett längre arbetsliv och fler arbetade timmar stärker även samhällsekonomin i stort och är således också viktigt för att finansiera en god välfärd.

Åldersgränserna för uttag av allmän pension har höjts

Uttag av pension är inte nödvändigtvis samma sak som att en person lämnar arbetslivet, men uttagsåldern har en stor påverkan på hur stor den framtida pensionen blir oavsett om en person fortsätter att arbeta eller inte. Den lägsta åldern för uttag av allmän inkomstgrundad pension höjdes 2020 från 61 till 62 år och 2023 till 63 år (från 2026 har den höjts till 64 år, men det ingår inte i redovisningen eftersom utfall saknas).

I diagram 1.7 visas andelen kvinnor och män som är födda olika år och som har tagit ut allmän pension vid 61, 62 eller 63 års ålder, dvs. de åldrar som för olika årskullar har varit den tidigaste åldern för att ta ut allmän inkomstgrundad pension. Som framgår av diagrammet har andelen som har tagit ut pension vid någon av dessa åldrar tidigare ökat över tid. Den totala andelen som har tagit ut pension vid 63 år eller tidigare sjönk för både dem födda 1959 och dem födda 1960. För dem födda från och med 1961 är 63 år den lägsta uttagsåldern av allmän inkomstgrundad pension. Andelen som har tagit ut sin pension vid 63 års ålder sjönk även för dem födda 1961, men har stigit något för dem födda 1962. Det är en något större andel män som har tagit ut pension vid 63 års ålder eller tidigare, men skillnaden mellan kvinnors och mäns uttag har minskat över tid.

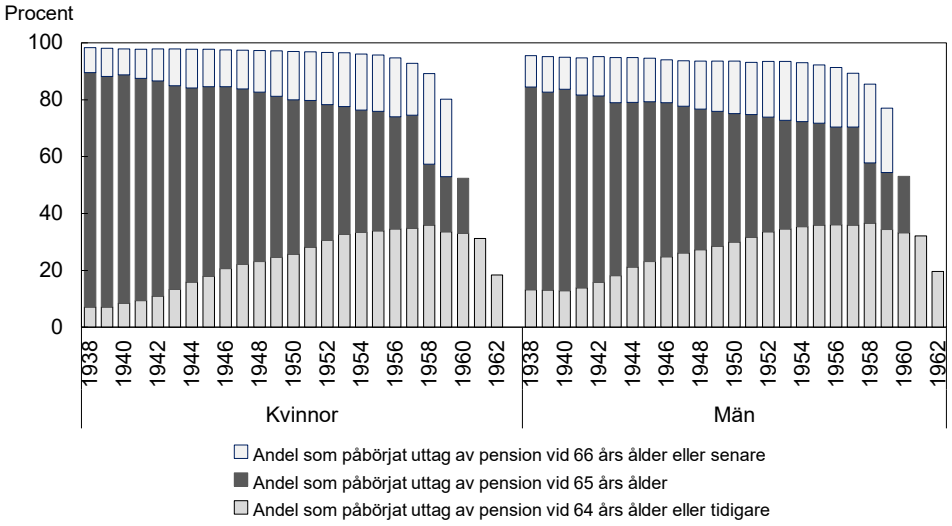
Diagram 1.7 Andelen pensionärer som gjort ett första uttag vid 61, 62 eller 63 års ålder

Källa: Pensionsmyndigheten.

År 2023 höjdes också åldersgränsen för när garantipension och övriga delar av pensionssystemet grundskydd tidigast kan tas ut (fr.o.m. 2026 gäller riktåldern för pension och åldersgränsen höjdes därmed till 67 år, men det ingår inte i redovisningen). Höjningen 2023 påverkar personer som är födda 1958 eller senare. Som visas i diagram 1.8 har andelen som tar ut pension vid 65 år minskat över tid för både kvinnor och män, men män har i större utsträckning tagit ut allmän pension både före och efter 65 år. Kvinnor har i större utsträckning tagit ut sin pension vid 65 år, vilket till stor del förklaras av att fler kvinnor över 60 år har sjukersättning och att fler kvinnor än män har garantipension. Före 2023 övergick sjukersättning ofta per automatik till allmän pension vid 65 år, och 65 år var också den ålder då garantipension tidigast kunde tas ut. Båda dessa åldersgränser höjdes 2023 till 66 år. Det har också medfört att för kvinnor och män som är födda 1958–1960 har andelen som har tagit ut pension vid 65 år sjunkit relativt kraftigt. Länge sågs 65 år som den normala åldern för pensionering. Som framgår av diagram 1.8 verkar denna norm nu förflyttas i och med höjningen av de åldersgränser som gjordes under 2023 och främst beroende på höjningen av åldersgränsen för när man tidigast kan ta ut garantipension.

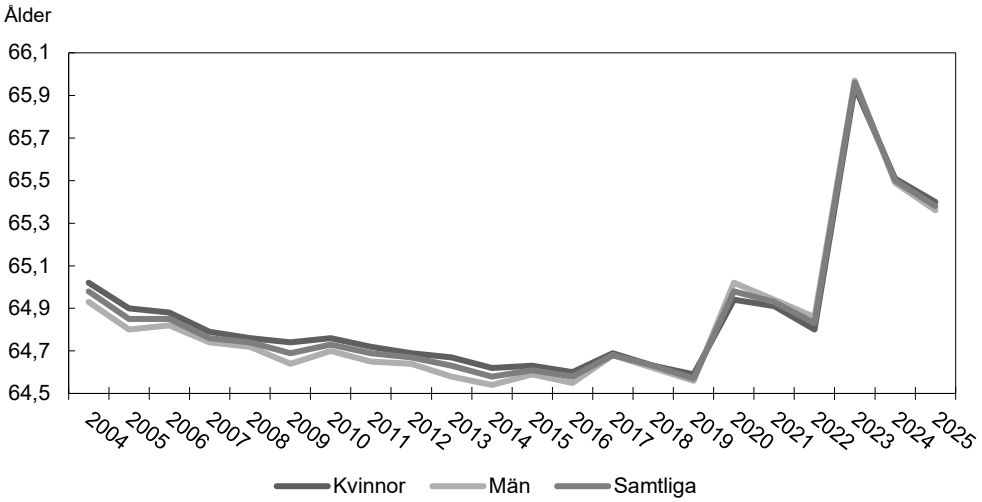
Diagram 1.8 Andelen pensionärer som gjort ett första uttag vid ålder 64 eller tidigare, 65 eller 66 och senare

Källa: Pensionsmyndigheten.

Utöver de höjningar som gjordes av åldersgränserna för tidigast uttag av allmän inkomstgrundad pension respektive garantipension 2023 höjdes också den s.k. las-åldern med ett år till 69 år. Las-åldern är den ålder till vilken en person har rätt att kvarstå i anställning enligt lagen (1982:80) om anställningsskydd. I diagram 1.9 visas utvecklingen av medelpensioneringsåldern för allmän pension. Medelpensioneringsåldern mäter den genomsnittliga åldern bland de kvinnor och män som förändrar sitt uttag av allmän pension under ett givet år. Höjningarna av de olika åldersgränserna i pensionssystemet och kringliggande trygghetssystem tillsammans med höjningen av las-åldern medförde att medelpensioneringsåldern ökade kraftigt 2023. År 2024 och 2025 minskade medelpensioneringsåldern, vilket är enligt förväntan eftersom många av de som påverkades av åldershöjningarna 2023 i stället tog ut pensionen 2024 och 2025, vilket har en sänkande effekt på måttet. Skillnaden i medelpensioneringsålder mellan kvinnor och män var liten – 2025 var det avrundande värdet för medelpensioneringsåldern 65,4 år för både kvinnor och män. 2024 var det 65,5 år.

Diagram 1.9 Medelpensioneringsålder

Källa: Pensionsåldrar och arbetslivets längd 2026.

Både inträdes- och utträdesålder i arbetskraften har betydelse för arbetslivets längd

Att fler tar ut pension tidigt behöver inte betyda att de lämnar arbetslivet tidigare. Det kan också bero på att fler tar ut pension samtidigt som de fortsätter arbeta, s.k. jobbonärer. Förändringen av arbetslivets längd kräver därför kännedom om både in- och utträdesåldrar i arbetskraften (för definition av in- och utträdesålder, se rapporten Pensionsåldrar och arbetslivets längd, Pensionsmyndigheten 2026).

Den genomsnittliga inträdesåldern i arbetskraften ökade för både kvinnor och män från mitten av 1970-talet till mitten av 1990-talet, vilket främst beror på att fler utbildade sig längre. Efter 1990-talet och fram till 2020 har inträdesåldern varit relativt stabil runt 23 år för kvinnor och 22 år för män. År 2021 sjönk inträdesåldern för både kvinnor och män och var 2025 ca 22 år för kvinnor och 21,5 år för män, vilket är i princip oförändrat sedan 2024.

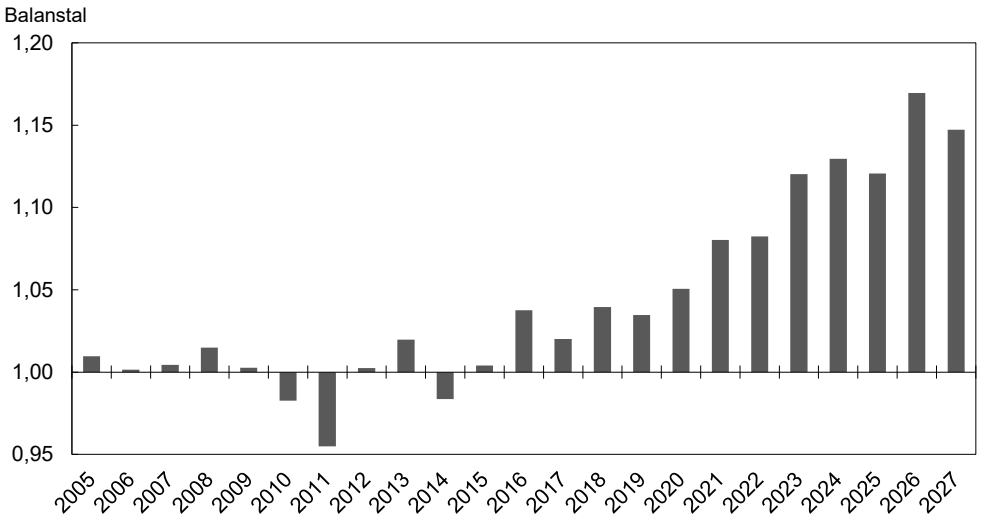
Den genomsnittliga utträdesåldern ur arbetskraften har ökat under 2000-talet. Ökningen är likvärdig för kvinnor och män, men kvinnornas utträdesålder är omkring ett år lägre än männens.

1.2.3 Inkomstpensionssystemet

Inkomstpensionssystemets finansiella styrka är god

Pensionssystemets finansiella ställning redovisas varje år i Pensionsmyndighetens Orange rapport – Pensionssystemets årsredovisning. Inkomstpensionssystemets finansiella hållbarhet mäts med balanstalet. Balanstalet är kvoten mellan systemets tillgångar och dess skulder. Balanstalet för 2027 har beräknats till 1,1472. Under 2025 försvagades inkomstpensionssystemets finansiella ställning jämfört med 2024. Tillgångarna i pensionssystemet består av avgiftstillgången och den s.k. buffertfonden (Första–Fjärde och Sjätte AP-fonderna, fr.o.m. 1 januari 2026 Andra–Fjärde AP-fonderna). Under 2025 ökade avgiftstillgången med 408 miljarder kronor (3,7 procent) och fondtillgångarna med 104 miljarder kronor (4,9 procent), vilket bidrar positivt till balanstalet. Pensionsskulden ökade med 633 miljarder kronor (5,9 procent). Anledningen till att balanstalet minskade jämfört med föregående år är att pensionssystemets skulder ökade mer än vad tillgångarna gjorde.

Diagram 1.10 Balanstalets utveckling

Anm.: Balanstalet baseras på den finansiella ställningen två år tidigare.
Källa: Pensionsmyndigheten.

Som framgår av diagram 1.10 har balanstalet varierat under perioden sedan det infördes. Inledningsvis var balanstalet relativt lågt och 2010, 2011 och 2014 var det under 1. Balanstalet har dock förstärkts under senare år, framför allt till följd av stärkta avgiftsintäkter tack vare ökad sysselsättning, men även hög avkastning på de finansiella marknaderna.

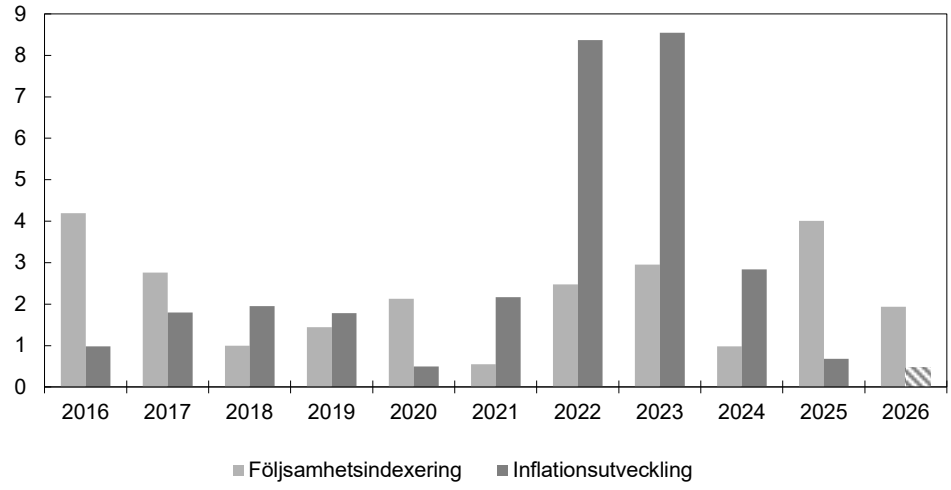
Pensionssystemets finansiella ställning har försvagats något sedan föregående år men den finansiella ställningen i inkomstpensionssystemet är fortsatt stark. Det beräknade balanstalet för 2027 är det näst högsta sedan balanstalet började beräknas. Ett balanstal för 2027 på 1,1472 innebär att tillgångarna var knappt 15 procent större än pensionsskulden per den 31 december 2025. När balanstalet är över 1 och det inte är en balanseringsperiod påverkas inte indexeringen av pensionerna av balanstalets storlek. Från och med 2027 gäller också att om balanstalet är över 1,15 kommer en tredjedel av överskottet över 1,15 att delas ut till de försäkrade i inkomstpensionssystemet. Då balanstalet för 2027 har beräknats vara lägre än 1,15 kommer inte någon sådan överskottsutdelning att ske 2027.

Inkomstpensionen ökade realt

Inkomstpensionen beräknas vid pensioneringstillfället genom att en persons pensionsbehållning (dvs. värdet av intjänade pensionsrätter) i princip divideras med antalet återstående år som pensionären i genomsnitt förväntas leva. För att mildra övergången från arbete till pension får pensionären vid pensioneringstidpunkten ett förskott på den förväntade förräntningen. Detta förskott kallas förskottsränta och är en uppskattning av den framtida realinkomstutvecklingen. Förskottsräntan i inkomstpensionssystemet är fastställd till 1,6 procent. De årliga omräkningarna av pensionerna beräknas utifrån förändringen av inkomstindex minskat med förskottsräntan om 1,6 procent. Indexeringen efter avdrag för förskottsränta kallas följsamhetsindexering och har tillämpats sedan 2002. Syftet med konstruktionen är att inkomstpensionens värde ska vara relativt jämnt under utbetalningstiden.

Diagram 1.11 Följsamhetsindexeringen och inflationsutvecklingen

Procent

Anm.: Inflationsutvecklingen för 2026 är en prognos.
Källa: Pensionsmyndigheten och SCB.

Diagram 1.11 visar utvecklingen av följsamhetsindexeringen jämfört med prisutvecklingen sedan 2016. Som framgår av diagrammet har följsamhetsindexeringen vissa år överstigit inflationen och andra år har inflationen varit högre. Under 2026 beräknas inkomstpensionen att öka realt med 1,45 procent.

Inkomstindex för 2027 fastställs i november 2026, vilket innebär att den exakta indexeringen av inkomstpensionerna 2027 ännu inte är beräknad. Den senaste prognosen från september 2026 visar en förändring av inkomstindex på 3,4 procent. Utifrån den prognosen blir följsamhetsindexeringen 1,8 procent 2027, vilket innebär att inkomstpensionerna förväntas öka nominellt men minska realt 2027.

1.2.4 Premiepensionssystemet

Premiepensionssystemet ska erbjuda ett pensionssparande av hög kvalitet som ger en trygg pension. Det innebär dels att de fonderade medlen bör ge en avkastning som är tydligt högre än förändringen av inkomstindex, dels att utbetalningarna av pension så långt som möjligt bör vara förutsägbara och stabila när de väl har påbörjats. Därtill ska pensionssystemet erbjuda valfrihet i bemärkelsen att pensionssparare ska kunna påverka risknivå och placeringsinriktning för förvaltningen av de medel som fonderas för deras räkning. I mars 2026 stod premiepensionssystemet för 17 procent av den allmänna inkomstgrundade pensionen för kvinnor och män födda 1959 som tagit ut allmän pension. I juni 2024 var motsvarande andel 13,3 procent för både män och kvinnor födda 1957. Premiepensionssystemet är dock fortfarande under infasning, och när systemet är utbyggt beräknas premiepensionens andel av utbetald allmän inkomstgrundad pension uppgå till ca 20 procent.

Värdet i premiepensionsfonderna ökade i genomsnitt 2025

Premiepensionskapitalet är i huvudsak placerat i aktiefonder och följer därför i stor utsträckning börsutvecklingen. Värdet på inkomstpensionen följer däremot den genomsnittliga inkomstutvecklingen i Sverige. Det främsta skälet till att det finns en fonderad del vid sidan av fördelningssystemet är att sprida risken inom den allmänna pensionen. Utan den fonderade premiepensionen hade den allmänna pensionens avkastning enbart berott på inkomstutvecklingen i Sverige. Premiepensionssystemet möjliggör en högre förväntad avkastning, och därigenom högre pensioner, genom att de avsatta pensionsmedlen investeras på kapitalmarknaden. Tabell 1.3 visar den årliga värdeförändringen av inkomst respektive premiepensionen sedan 2015. Under 2025 ökade värdet i premiepensionsfonderna med i genomsnitt 4,4 procent, vilket var 19 procentenheter lägre än 2024. Värdeutvecklingen för förvalsalternativet AP7 Såfa uppgick till 4,2 procent och var således något lägre än för hela fondrörelsen (dvs. samtliga fonder i premiepensionssystemet), och även 23,1 procentenheter lägre än 2024.

Tabell 1.3 Årlig värdeförändring av inkomst- respektive premiepension sedan 2016

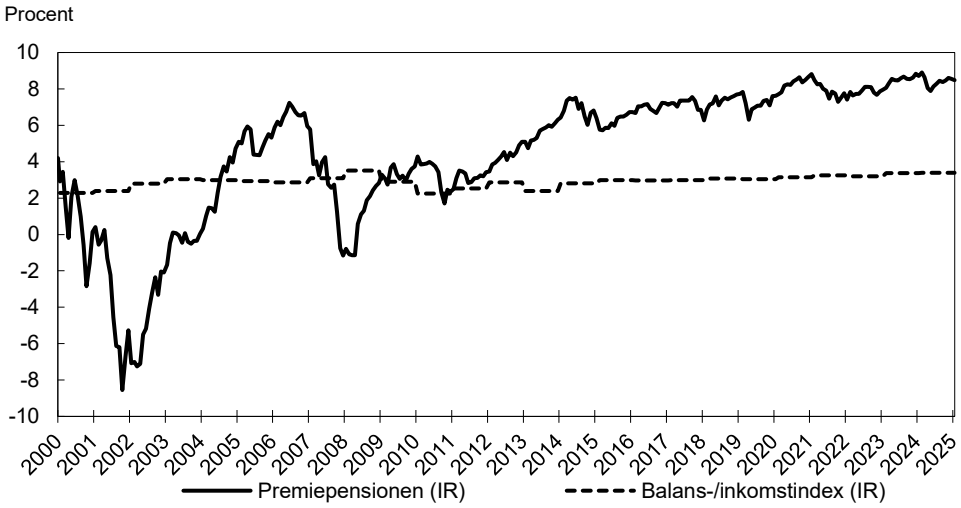
År	Inkomst-/balansindex	Premiepensionsindex	AP 7 Såfa
2016	4,4	10,9	15,1
2017	2,6	12,6	16,4
2018	3,1	-3,4	-2,7
2019	3,8	29,5	32,2
2020	2,2	6,4	4,4
2021	4,1	29,1	31,5
2022	4,6	-12,4	-9,5
2023	2,6	17,6	18,4
2024	5,7	23,4	27,3
2025	3,6	4,4	4,2

Anm.: Premiepensionsindex mäter den tidsviktade avkastningen för hela fondrörelsen (dvs. samtliga valbara fonder i premiepensionssystemet inklusive Sjunde AP-fondens produkter).

Källa: Pensionsmyndigheten.

Som framgår av tabell 1.3 varierar börsutvecklingen betydligt mer än inkomstutvecklingen. Diagram 1.12 visar den genomsnittliga årliga värdeutvecklingen för premiepensionskapitalet sedan systemets start 2000, och utvecklingen om kapitalet i stället hade avsatts till inkomstpensionssystemet och inkomstindexerats. Per den 31 december 2025 var den genomsnittliga årliga värdeutvecklingen 8,5 procent för premiepensionen, jämfört med 3,4 procent för inkomstpensionen. Det kan jämföras med 2024 då motsvarande värdeutveckling för premiepensionen var 8,7 procent medan den för inkomstpensionen är oförändrad.

Diagram 1.12 Genomsnittlig årlig värdeutveckling av premiepension respektive utveckling av inkomstindex

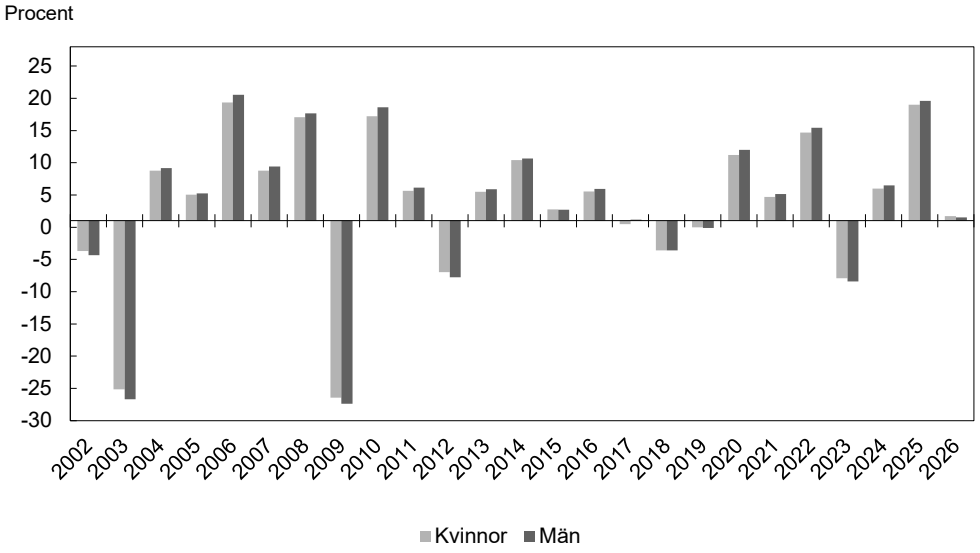
Anm.: Värdeutvecklingen är beräknad som internränta (IR). Det innebär att man vid beräkningen tar hänsyn till alla flöden in och ut ur systemet och vid de olika tidpunkterna som flödena har skett, samt det totala marknadsvärdet i fonderna vid tidpunkten för beräkningen.

Källa: Pensionsmyndigheten.

Premiepensionsbeloppen ökade i genomsnitt mellan 2025 och 2026

Placeringar på kapitalmarknaden är förenat med risk, men ger samtidigt möjlighet till högre avkastning. Det kan dock också innebära det omvända. Diagram 1.13 visar den genomsnittliga förändringen av de utbetalade premiepensionsbeloppen för kvinnor och män sedan 2002. Som framgår av diagrammet har beloppen ökat de flesta år, men även sänkningar har förekommit. Vid omräkningen inför 2026 ökade beloppen med i genomsnitt 1,7 procent för kvinnor och 1,5 procent för män. Vid omräkning inför 2025 var motsvarande förändring en ökning med 19 procent för kvinnor respektive 19,6 procent för män. Av diagrammet framgår också att under de år som premiepensionsbeloppen har ökat, har männens ökning varit något högre än kvinnornas. På motsvarande sätt har även sänkningarna varit större för männen. Detta beror troligen på att männen har valt en något högre risknivå i sina placeringar.

Diagram 1.13 Genomsnittlig förändring av utbetalda premiepensionsbelopp, per kön och år

Källa: Pensionsmyndigheten.

Färre fonder på fondtorget

Premiepensionens fondtorg ska erbjuda sparare en bredd av fonder med olika placeringsinriktning och risknivå. Under 2025 fortsatte Fondtorgsnämnden arbetet med upphandling av fonder till fondtorget. Upphandlingar avseende svenska aktiefonder, stora och medelstora bolag samt svenska indexfonder har genomförts. Ytterligare tre upphandlingar har annonserats under året och arbetet med dessa kommer att fortsätta under 2026. Antalet fonder på fondtorget har som väntat därför minskat något jämfört med föregående år. Vid utgången av 2025 fanns det 374 valbara fonder på fondtorget. Av dessa är 39 fonder upphandlade av Fondtorgsnämnden och övriga 335 fonder tillhörde kategorier där upphandlingsprocessen ännu inte är avslutad. 2024 fanns totalt 421 valbara fonder på fondtorget, varav 10 var upphandlade av Fondtorgsnämnden. Tabell 1.4 visar fördelningen av dessa fonder mellan de fyra huvudkategorierna aktiefonder, räntefonder, generationsfonder och blandfonder. Av tabellen framgår även vilken risknivå som fonderna i de olika kategorierna har samt hur många av dem som klassas som hållbara.

Tabell 1.4 Antalet fonder på premiepensionens fondtorg per den 31 december 2025, uppdelat på fondkategori och risknivå

	Antal	Varav hög till mycket hög risk	Varav medelhög risk	Varav låg till mycket låg risk
Aktiefonder	**250 (290)**	229 (283)	15 (5)	0 (0)
- Varav hållbara	20 (20)			
Räntefonder	**65 (72)**	1 (2)	13 (28)	51 (42)
- Varav hållbara	4 (6)			
Blandfonder	**31 (31)**	4 (10)	23 (20)	4 (1)
- Varav hållbara	1 (1)			
Generationsfonder	**28 (28)**	10 (14)	9 (9)	9 (5)
- Varav hållbara	0 (0)			
Totalt antal	**374 (421)**	**244 (309)**	**60 (62)**	**64 (48)**

Anm.: I tabellen är antalet fonder per risknivå lägre än det totala antalet fonder för att vissa av fonderna inte har funnits så pass länge att risknivån kan definieras.

Anm.: Förra årets siffror inom parentes.

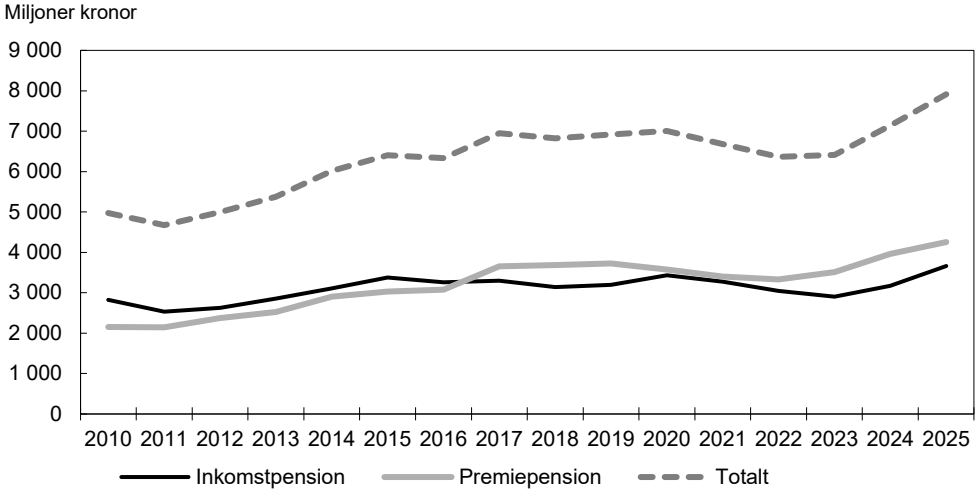
Källa: När premiepensionssystemet riksdagens mål? Pensionsmyndigheten, 2026.

För att avgöra om utbudet av fonder är tillräckligt stort för att säkerställa en reell valfrihet är spararnas uppfattning i frågan central. Pensionsmyndigheten har genomfört två enkätundersökningar av spararnas uppfattning om valfriheten på premiepensionens fondtorg. I den första undersökningen har ett representativt urval av pensionssparare och pensionärer tillfrågats och i den andra undersökningen har aktiva pensionssparare och pensionärer som har gjort minst ett fondbyte på egen hand tillfrågats. Av det representativa urvalet uppgav 11 procent att de inte anser att utbudet av fonder är tillräckligt brett på premiepensionens fondtorg. För de aktiva väljarna var andelen 18 procent. År 2024 var motsvarande andel för det representativa urvalet 8 procent och de aktiva väljarna 13 procent.

1.2.5 Administrations- och förvaltningskostnader

Ålderspensionssystemet är avgiftsfinansierat och administrationen finansieras genom en avgift på pensionsbehållningen. Administrationskostnadernas storlek har därför betydelse för de framtida pensionerna. De sammanlagda administrations- och förvaltningskostnaderna för ålderspensionssystemet uppgick 2025 till drygt 7,9 miljarder kronor, vilket är en ökning med knappt 800 miljoner kronor jämfört med 2024. Av diagram 1.14 framgår att premiepensionssystemet stod för en något större andel (54 procent) av de totala kostnaderna 2025.

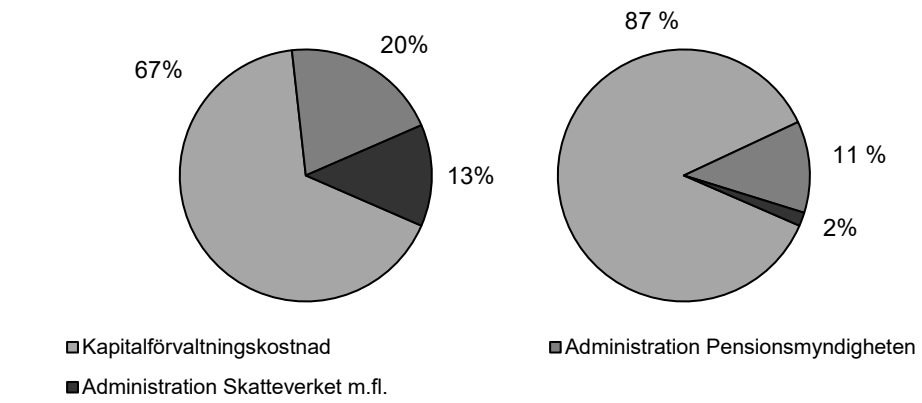
Diagram 1.14 Utvecklingen av administrations- och förvaltningskostnader för ålderspensionssystemet, fördelat på inkomstpension och premiepension

Källa: Pensionsmyndigheten.

Diagram 1.15 visar fördelningen av inkomst- och respektive premiepensionssystemens kostnader under 2025. Den allra största delen utgörs av kapitalförvaltningskostnader. För inkomstpensionssystemet utgjorde dessa 67 procent av de totala kostnaderna och för premiepensionssystemet utgjorde de 87 procent. Sedan 2024 har andelen ökat med 5 procentenheter för inkomstpensionssystemet, och andelen för premiepensionssystemet är oförändrad.

Diagram 1.15 Fördelningen av kostnader i inkomst- och premiepensionssystemet 2025

Källa: Pensionsmyndigheten.

1.3 Ålderspensionssystemet – nu och i framtiden

Det allmänna pensionssystemet berör alla som är bosatta och arbetar i Sverige och är därför ett politiskt åtagande som bör präglas av långsiktighet och hållbarhet. Sverige har nu i över 30 år haft ett hållbart pensionssystem som vilar på principen att det ska löna sig för den enskilde att arbeta och som är finansiellt hållbart i bemärkelsen att det inte vältrar över någon skuld på framtida generationer. Det allmänna pensionssystemet är grundat på en överenskommelse som ursprungligen slöts mellan fem av de politiska partier som då var representerade i riksdagen. Sedan 2023 har samtliga av riksdagens åtta partier ställt sig bakom pensionsöverenskommelsen och är representerade i Pensionsgruppen. Den utvidgade Pensionsgruppen har tagit vidare arbetet. En del i det var att analysera pensionsavgiftens nivå och en utredning tillsattes därför den 4 mars 2024. Pensionsavgiftsutredningen lämnade sitt betänkande Pensionsnivåer och pensionsavgiften – analyser på hundra års sikt (SOU 2025:41) den 2 april 2025. Syftet med utredningen var inte att lämna några förslag, utan att lämna en analys för politisk diskussion. Betänkandet har remitterats (S2025/00783) till och med den 30 oktober 2026.

Den bärande principen i pensionssystemet, livsinkomstprincipen, innebär att den allmänna pensionen grundar sig på arbete genom att det ska finnas en tydlig koppling mellan förvärvsinkomster under livet och den allmänna inkomstgrundade pensionen. Det som främst kan leda till en högre pension är ett större intjänande till pensionen genom ett längre arbetsliv kombinerat med ett senare uttag av pensionen. Pensionsgruppen kom därför överens om att höja åldersgränserna i pensionssystemet och de kringliggande trygghetssystemen. Det sista delen i pensionsåldersreformen skedde 2026. Då knöts de pensionsrelaterade åldersgränserna till riktåldern för pension som följer medellivslängdens utveckling. Det innebär bl.a. att åldersgränserna för när inkomstgrundad pension och garantipension tidigast kan ges höjdes till 64 respektive 67 år. Som en del i arbetet att höja de pensionsrelaterade åldersgränserna har även las-ålderns koppling till riktåldern utretts. Den 16 juni 2025 överlämnade Utredningen om anpassning av åldersgränsen för rätten att kvarstå i anställning till riktåldern för pension sitt betänkande Längre liv, längre arbetsliv – förlängd rätt att kvarstå i anställningen (SOU 2025:70). En ytterligare del i arbetet med att stärka livsinkomstprincipen är Pensionsgruppens överenskommelse om att införa regler för utdelning av överskott i inkomstpensionssystemet vid ett balanstal som överstiger

1,1500. Lagändringar med denna innebörd trädde i kraft den 1 augusti 2026 och kan tillämpas första gången för år 2027 (prop. 2025/26:169, bet. 2025/26:SfU25, rskr. 2025/26:421).

Även premiepensionssystemet har setts över både för pensionssparare och pensionärer. Sedan 2024 har Fondtorgsnämnden upphandlat fonder till premiepensionens fondtorg, något som fortsatt under 2026. Effekterna av reformen kommer fortsätta följas. Det är även viktigt att utbetalningarna av premiepensionen ska vara förutsägbara och stabila. Den 26 augusti 2026 överlämnade Utredningen om premiepensionssystemets försäkringsformer under utbetalningstiden sitt betänkande Traditionell eller rationell – en premiepension som kan nå målen (SOU 2026:49). Betänkandet har remitterats.

Pensionsgruppen har även kommit överens om att utreda grundskyddet i pensionssystemet. Utredningen Ett bättre och enklare grundskydd i ålderspensionssystemet (dir. 2026:57) har därför i uppdrag att ta fram ett samlat förslag för ett reformerat grundskydd, för att det ska bli effektivare, mer träffsäkert och få en enklare konstruktion. Uppdraget ska redovisas senast den 1 mars 2028.